

Görüşler / *Opinion Papers*

2014 Yılı Kamuya Kütüphaneci Alımı Kontenjanları ya da Türkiye’de Kütüphaneciyi Ciddiye Almama Sorunu Üzerine

On the Quota of Employing Librarians in the Government in 2014 and the Issue of not Taking Librarians Seriously

Bülent Yılmaz*

Öz

2014 yılında kamu kurumlarında çalışmak üzere 4 kütüphaneci kadrosunun tahsis edilmesi hakkında kaleme alınmış eleştirel yazıda hem meslek içi hem de meslek dışı olumsuz dinamikler değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kütüphaneci istihdamı; personel istihdamı; mesleki algı.

Abstract

The article deals with allocating 4 librarian position in the government for 2014 by evaluating both Professional and non-professional dynamics.

Keywords: Librarian employment, personnel employment, professional perception.

Türkiye gibi kütüphanecilik hizmetlerini büyük güçlükler içinde vermeye ve geliştirmeye çalışan bir ülkede ulusal bir kütüphane politikası olmadığından ve bu alandaki işler genelde yönetici, bürokrat, karar verici etkili ve yetkili kişilerin kişisel bilinç, yaklaşım ve duyarlılıklarına bırakıldığından ne yazık ki “kütüphaneci” kimliğini kabul ettirmek çok güç olmaktadır. Doktora düzeyinde eğitimin verildiği, neredeyse 60-70 yıllık bir mesleki geçmişe sahip kütüphaneciliğin ülkemizde hala kişilerin inisiyatifinde olması, kurumsallaşamamış olması çok acı bir tablo yaratmaktadır.

Evet, bu durumda kanımca ilk neden şu: Kütüphanecilik hizmetlerinin ülkede mesleğe yön verici bürokrat, karar verici ve yöneticilerin kişisel bilinç ve duyarlılıklarına bağlı olması, kurumsallaşamamış olması. İkincisi: Sözü edilen bu kişilerin kütüphanecilik mesleği açısından bilinç ve duyarlılık düzeylerinin ne yazık ki son derece düşük oluşu. Elbette, karar verici, yönetici ve yönlendiricilerin meslek dışından olma nitelikleri de bu düzey ve sorunda önemli bir diğer neden. Dolayısıyla, bir kütüphanecinin kütüphane için olmazsa olmaz rolü, önemi konusunda

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr

dahi ciddi bir farkındalık sorunu olduğu açık. Ayrıca, mesleğimiz adına yapılan atamalara, görevden almalara, hizmet hatalarına, yanlış kararlara yeterli ve sonuç alıcı karşı çıkışları gerçekleştiremeyişimiz, güçlü bir sivil toplum inisiyatifi oluşturamayışımız, bu durumları kabullenmelerimiz bugünkü sonuçları yaratan diğer etkenler olsa gerek. Elbette toplumun bilgi ile ilişkisinin zayıf oluşunu, bunun mesleki statünün düşüklüğüne neden olmasını ve kütüphaneci kimliğini zayıflatmasını da atlamamak gerek. Ayrıca, bir türlü olgunlaşamayan, ilkelliklerden, dar görüşlülüklerden kurtulamayan güncel politika uygulamaları kütüphaneciliğin her alanına yansıyan ciddi olumsuzlukların ana kaynaklarından birisi.

Yılda üniversite düzeyinde yaklaşık 500 kütüphaneci mezun edilen bir ülkede 4 kütüphaneci işe alacaksınız. Ve sorumlu hiç kimse bunun bir açıklamasını yapmayacak. Demokrasi kültürü olan bir ülkede bu düşünülemez. Yaklaşık 1120 halk kütüphanesinde (merkez örgüt kadrolarını saymazsanız) neredeyse 4 kütüphaneye 1 kütüphanecinin düştüğü, 180'in üzerinde üniversite kütüphanesinin özellikle yeni açılanlarında birkaç kütüphaneci ile hizmet vermeye çalıştığı, yaklaşık 60.000 ilk ve orta öğretim okulunun yaklaşık sadece yüzde onunda kağıt üzerinde bir kütüphanenin olması ve kütüphanesi olsun ya da olmasın bu okulların hiçbirisinde bir tek kütüphanecinin bulunmadığı bir ülkede hiç kütüphaneci almamayı sorumluların olağan bir durum gibi geçiştirmeye çalışması, bir açıklama yapma gereği dahi duymamaları kabul edilebilir bir durum değildir. Evet, bu konuda sorumluluğu olanların açıklama yapma zorunlulukları vardır. Bizim de bu açıklamaları bekleme ve değerlendirme kararlılığımız olmalıdır. İnsanları bilgilendirerek geliştirmeye, toplumun eğitim ve kültür düzeyini yükseltmeye çalışan kütüphanecilerimizi, dünyada bu alanda ciddi bir dönüşüm süreci söz konusu iken mesleğimizi zavallı bir duruma düşürmeye, sosyal medyada neredeyse alay konusu yapılmasına neden olmaya, mesleki kimliğimizi yıpratmaya kimsenin hakkı olmasa gerek. Bu alanın bir hocası olarak da söylemem gerekir ki, mezun ettiğimiz her bir öğrenci bizim için çok değerlidir ve onların gelecek umutlarını söndürmek, gelecek kaygıları yaşamalarına neden olmak kabul edebileceğimiz bir şey değildir. Çünkü, onlar bir an önce mesleklerini yapmak isteyen pırıl pırıl gençlerdir.

Ayrıca, kütüphanecilere yetersiz kadro verilmesi konusuna bir de insan hakları kavramı açısından bakılabilir, hatta bakılmalıdır. Bu, elbette sadece kütüphanecilere özgü bir durum değildir ve tüm iş alanları için ülkemizin kanayan yarasıdır. Ancak, Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan ve bizim de ülke olarak imzamızın bulunduğu *İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi* içinde çalışma hakkı, işsizliğe karşı korunma hakkı ve bunun başka korunma yollarıyla (işsizlik parasıyla vb.) desteklenmesi var¹. Türkiye'de devletin bunu ne kadar dikkate aldığı ayrı bir tartışma konusu tabii ama insan olarak kütüphanecilerin çalışma hakkının, işsizliğe karşı korunma hakkının bulunduğu ve bu hakkı verecek olanların da çoğunlukla kamu işverenleri

¹ Madde23:

1. Herkesin çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.
2. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır.
3. Çalışan herkesin, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde, adil ve elverişli ücretlendirilmeye hakkı vardır; bu, gerekirse, başka toplumsal korunma yollarıyla desteklenmelidir.
4. Herkesin, çıkarını korumak için sendika kurma ya da sendikaya üye olma hakkı vardır.

olduğu da bilinmek durumunda.

Konunun böyle bir teorik zemini de var.

Peki somut olarak ne yapılabilir? Sosyal medyada arkadaşlarımızın yaptıkları önemlidir ve destekliyorum. Ancak bu yeterli değildir. TKD, ÜNAK, sendikalar ve diğer sivil toplum örgütleri en büyük işveren durumunda olan ve bu durumda sorumlulukları bulunan KYGM, Milli Kütüphane ve Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri ile görüşmeler, üniversitelerle yazışmalar yapmalıdır. Bu görüşmelerin bakan, müsteşar ve müsteşar yardımcısı, genel müdür, YÖK Başkanı düzeylerinde ayrı ayrı gerçekleştirilmesi gerekir. Ayrıca Devlet Personel Dairesi Başkanı, onun bağlı olduğu bakanlık müsteşarı ile de mutlaka görüşmek gerekir. Maliye Bakanlığı’nın da stratejik bakanlık olduğu, görüşmelere dahil edilmesi gerektiği açık. TBMM’de kulis yapmak bir başka girişim olmalı. İşin medya ayağına köşe yazarlarını da katmak yararlı olacaktır.

Yetkili ve sorumlu makamların kurumlarına kadro isteme konusunda yaptıklarını söyleyecekleri rutin bürokratik yazışmaların, taleplerin Türkiye gerçekliğinde yeterli olamayacağını bilmek, bildirmek ve bu gerekçeyi kabul etmemek gerekir. Bu kurum yetkililerinin işin ciddi olarak peşine düşme, çaba harcama ve sonuç alma sorumlulukları vardır.

Elbette meslektaşların ve meslektaş adaylarının da bu konudaki kaygılarını, isteklerini, düşüncelerini kişisel olarak bu makamlara çekinmeden iletmeleri zorunludur. İş sadece sivil toplum kuruluşlarımıza bırakmak doğru değildir. Geniş, canlı ve sürekli bir kamuoyu yaratmak gerekir sanırım.

Söz konusu olan “mesleki onurumuz ve geleceğimizdir!”

Kişisel olarak her türden çabaya destek vermeye hazır olduğumu belirtmek de isterim.

Durum hakkında birbirimizle dertleşmenin, birbirimize yakınmanın çok bir yararı olduğunu açıkçası düşünmüyorum. Sonuç alıcı, somut işler yapmak zorundayız.

Saygılarımla,

14.11.2014, Ankara.